

Következő számunk tartalmából

Egy egészen kicsi házban laktunk a város szélén, vagyis onnan még vagy kétszáz méterre, ilyen kis dombok között. Úgy nézett ki, mintha motocross pályára építette volna apu a házat, mert egyedül ő építette anyuval. Valahonnan hozták apránként a téglát, és amikor már sok volt belőle, egymásra rakták, szereztek ablakot meg kéményt, bejárati ajtót, és fölépült.

Odabent nem volt sok bútor, főleg ágyak, az alján nem volt padló, hanem beton, nagyon hideg beton. Télen, ha az ágy mellé tettem a poharat, megfagyott benne a víz. Csak akkor álmodtam valamit, ha sapkában aludtam.

Senki nem járt hozzánk, egyedül éltünk. Engem néha meghívott valamelyik barátom, és akkor láttam, hogy mások hogy élnek. Azt nem tudom, hogy miből volt anyuénak pénze, reggel elmentek, este meg hazajöttek. Azt tudom, hogy munkájuk nem volt sose.

(Podmaniczky Szilárd: Kisgyerekek emlékiratai)

Aztán egy reggel kézzel rajzolt hirdetések lepték el az iskola folyosóit és azt hirdették, hogy amelyik osztály a Pionírok példája nyomán elnevezésű háziversenyen az 1948-49-es tanévben első helyet szerez, tanárával együtt nagy elismerésben és komoly jutalomban részesül. Osztályfőnöki órán Benkéné megállt a katedra szélén, átszellemlélt arckifejezéssel érzékeltette, hogy fontos bejelentésre készül, majd közölte, az ő osztályának ezen a versenyen mindenképp részt kell vennie, és ő már ki is találta, hogy miként követhetnék a szovjet pionírok példáját, akik közt nincs szegény gyerek meg gazdag gyerek, mert náluk ami az egyiké, az a másiké is. Meglepetésünkre hozzátette, hogy neki ez nemcsak tanárként, de privát emberként is fontos, mert özvegy Benke Istvánné szintén nem dúskál a javakban, s ezért nagyon meg tudja érteni a szegény gyerekek gondját. Nemigen értettük, mire akar kilukadni, hiszen arról még sose beszélt, hogy neki is lehetnek gondjai, csak azt láttuk, hogy évszám ugyanabban a ruhában áll a katedrán.

(Nyerges András: Ki minek ássa a sírját?)

Február 15. Meghalt Van der Graft holland költő. Erről jut eszembe, hogy 1957 elejére egy holland folyóirat különszámot állított össze a magyar forradalomról: tanulmányok, magyarból vagy más nyelvből (francia, angol) fordított dokumentumok kerültek bele és természetesen a versek között első helyen Illyés Gyula „Egy mondat a zsarnokságról” című híres és hosszú verse. Én elkészítettem a nyersfordítást és azután az amszterdami királyi palota mögött egy kávéházban összeültünk, hogy Van der Graft jó holland szöveget gyárthasson belőle. Én közben persze mindenféle információt is adtam neki Magyarországról, a Rákosi-korról, hogy megkönnyítsem a munkáját. Egy különösen nehéz passzussal sokáig vergődött, majd hirtelen felugrott és kifutott pisilni. Visszajövet már messziről hangosan kiáltotta: „Ik heb het!” (azaz: „megvan!”) Mindenki minket nézett.

(Kibédi Varga Áron naplójából)